

Külpolitikai REFLEKTOR

A nemzetközi élet sokféle eseményéről érkezett figyelemre méltó hír az elmúlt héten. Megválasztották a VDK új elnökét, Ton Duc Thang személyében. A marokkói fővárosban Rabatban, az iszlám országok csúcskonferenciáján válságos volt a légkör, végül is a résztvevők többek között egyetértettek abban, hogy Jeruzsálem státuszát az 1967-es háború előtti módon kell visszaállítani. Tegnap befejeződött a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának plenáris ülése Prágában, amely biztosan jelentős és határozott előrelépés, állomása lesz a konzolidációnak. Nagyszabású hadgyakorlatot tartott a Varsói Szerződés négy tagállama: a szovjet, cseh, NDK és lengyel hadseregek rendkívül komplex „Odera-Neisse 69” művelete Lengyelországban az együttműködés magas iskoláját tükrözte. Az érdekes események közé tartozik az olaszországi sztrájkmozgalmak, a bolíviai katonai államcsíny, vagy Sharp kanadai külügyminiszternek az ENSZ székhelyén tett kijelentése; eszerint a Kínai Népköztársaság megváltoztatta az ENSZ iránt tanúsított eddigi támadó magatartását, és felkérte Kanadát, nyújtson segítséget ahhoz, hogy Kína ENSZ-jogait helyreállítsák.

Diplomáciai erőfeszítések

Természetesen ez utóbbi közvetett hír, és nem lehet készpénznek venni. Az viszont tény, hogy az ENSZ-közygűlés 24. ülészakájának napirendjére ismét felvették Kína ENSZ-jogai helyreállításának kérdését. A kanadai-kínai előkészítő megbeszélések csatornáján át szerzett értesülés nyílt feltárása talán növeli a KNK mellett szavazók számát, amely a későbbiekben valóban eredményes változáshoz vezethet.

Az ENSZ-közygűlés politikai vitájának előterében Vietnámon és az európai biztonsági ügyén kívül a közel-keleti kérdés állt a múlt héten. Az arab országok közvetlenül az USA-t teszik felelőssé Izrael magatartásáért a közel-keleti válságban. A közygűlésen elhangzott felhívások ezt támasztották alá, számos ország képviselője a négy nagyhatalom tanácskozását sürgette, mint a megoldás fontos részét.

Az ENSZ köreiben nagyszabású diplomáciai erőfeszítések folynak. Gromiko szovjet, és Rogers amerikai külügyminiszter a múlt héten kétszer is megbeszélést folytatott, s emellett Dobrynin nagykövét és Sisco külügyi államtitkár eszmecserején is a közel-keleti kérdés szerepelt. Az előrehaladás lehetőségei azonban nem biztatók. Annál is inkább, mert miközben az ENSZ székhelyén egyre-másra folynak a tanácskozások a válság békés és politikai megoldására, izraeli gépek újabb támadásokat intéztek az EAK és Jordánia ellen. Golda Meir Izrael miniszterelnöke pedig Washingtonban Nixon elnökkel tárgyal: további repülőgépeket, nagy összegű kölcsönöket és katonai segítséget kért az amerikai kormánytól. Nixon nem mert rögtön biztos és nyilvános ígéretet tenni a kérdés teljesítésére vonatkozóan, de ez csupán taktikai megfontolást jelez.

Fennek az ellenkezőjét tet-

ték viszont a nyugati hírügynökségek Riad egyiptomi külügyminiszter kijelentésének „tálatásával”. Riad is megbeszélést folytatott Rogers külügyminiszterrel és később tett olyan megjegyzést, hogy az EAK esetleg hajlandó elfogadni az 1949-es tűzszüneti megállapodáshoz hasonló megoldást. Ezt már úgy „fordították” a nyugati propagandisták, hogy Egyiptom hajlandó a közvetlen tárgyalásra Izraellel. Természetesen ezt cáfolták Kairóban, s utaltak arra, hogy a hamis híresztelések a „pszichológiai hadviselésnek” tudhatók be.

Drámai feszültség a bonni finisben

Találó lehet e cáfolat állítása a nyugatnémet választási helyzetre is. Kiesinger kancellár négy nappal a szavazás előtt a szociáldemokrata Schillerrel, gazdasági miniszterrel bezáratta az NSZK valutatőzsdéit, anélkül, hogy a koalíciós partner, az SPD véleményét és egyetértését kikérte volna. Ezzel a választások előtti lékör drámai feszültséget ért el: Kiesinger „pszichológiai hadviselés” nyomán. Ugyanis a devizatőzsdék bezárásával olyan taktikai kortesmanővert hajtott végre a kancellár, amely nyomán pánikot kelt az országban, s számít arra, hogy a választók ma, vasárnap fokozott mértékben fordulnak majd a „rend és a nyugalom” védelmezőinek színében feltüntetett Unió-pártok felé.

Bár a szociáldemokraták — a szabaddemokratákkal együtt — reménykednek a győzelemben, de a bonni finisben minden lehetséges. Még az is, hogy az új fasiszta NPD bejut a Bundestagba. Sok múlik ma a nyugatnémet választók voksán...

Markovits Tibor

Befejeződött a CSKP KB plénuma Lemondott a csehszlovák kormány

● Prága (MTI)
Szombaton hajnalban Prágában, Gustáv Husák zárszavával véget ért a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának plénuma, amely megvitatta az elnökség beszámolóját a jelenlegi helyzetről, a párt további feladatairól, valamint a szervezeti és káderkérdésekről.

A vita résztvevői elsősorban a párt jelenlegi munkájának kérdéseivel foglalkoztak, nézetekkel és tapasztalataikkal elősegítették az eltelt időszak fejlődés-

nek tisztázását és mélyebb megismerését. Többségükben egyetértettek a CSKP Központi Bizottsága elnökségének beszámolójában foglalt következtetésekkel és értékeléssel a jelenlegi helyzetet illetően, támogatták a párt vezetősége által indított személyi és szervezeti intézkedéseket.

A Központi Bizottság jóváhagyta az elnökség beszámolóját a jelenlegi helyzetről és a párt további feladatairól, határozatot fogadott el a szervezeti és káderkérdésekről.

A plénum felhívást intézett a párt tagjaihoz és az összes állampolgárokhoz, hogy eredményes munkával ünnepljék meg a felszabadulás 25. évfordulóját.

Mindkét dokumentum és a CSKP Központi Bizottságának felhívása teljes szövegben hétfőn jelenik meg a sajtóban. A legfontosabb elveket a rádió és a televízió vasárnapi híradásai ismertetik.

Szombaton és vasárnap a CSKP kerületi, városi és járási pártbizottságainak kibővített ülésein ismertetik a plénum lefolyását és az elfogadott határozatokat.

Véget ért az „Odera-Neisse 69” gyakorlat

A Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és az NDK hadseregeinek részvételével „Odera-Neisse 69” fedőnévvel Nyugat- és Északnyugat-Lengyelországban megrendezett közös őszi hadgyakorlat szombaton befejeződött. Képzék a gyakorlat egyik jelenetét rögzíti: szovjet helikopterek érkeztek csehszlovák katonák támadására indulnak a feltételezett ellenség ellen a repülőtéren. A gyakorlatok befejező akuszként szombaton délután barátságos nagygyűlést rendeztek. Ezen részt vettek a lengyel párt- és állami vezetők, s a szocialista országok katonai küldöttségével. Vasárnap délelőtt megrendezik az „Odera-Neisse 69” egységeinek díszszemléjét, amit a hadgyakorlatok parancsnoka, Wojciech Jaruzelski lengyel nemzetvédelmi miniszter vezényel.

Szombaton délelőtt ülést tartott a csehszlovák kormány Oldrich Cernik miniszterelnök vezetésével.

A csehszlovák föderációs törvény megfelelő cikkelye alapján egyhangúlag elhatározták, hogy a kormány benyújtja lemondását a köztársaság elnökének.

Ludvik Svoboda köztársasági elnök szombaton délelőtt fogadta Oldrich Cernik miniszterelnököt, aki tájékoztatta őt a kormány lemondási szándékáról.

A köztársaság elnöke elfogadta a kormány lemondását és egyidejűleg megbízta Oldrich Cerniket, hogy tegye meg javaslatát az új szövetségi kormány összetételére.

Újabb Gromiko-Rogers találkozó

● New York (AFP, TASZSZ, AP, Reuter)

New Yorkban, a Waldorf-Astoria szállóban pénteken este újabb három és fél óráig találkozó volt Gromiko szovjet és Rogers amerikai külügyminiszter között. A munkaeredmény formájában megrendezett eszmecsere után Rogers közölte a sajtó képviselőivel, hogy az idő nagy részében a közel-keleti helyzetről volt szó. Hozzáfűzte, hogy a német kérdést is megvitatott, de a tárgyalások részleteiről már nem volt hajlandó nyilatkozni. A TASZSZ szerint a külügyminiszterek eszmecsereit folytatták a szovjet-amerikai viszonyról és néhány nemzetközi problémáról.

Nyugati hírügynökségek szerint a következő, sorrendben harmadik találkozóra jövő kedden kerül sor. A harmadik megbeszélés színfelvét és időpontját még nem határozták meg véglegesen.

Az eddigi találkozók alapján az a meggyőződés alakult ki, hogy a két külügyminiszter a közel-keleti válság rendezésével kapcsolatban jutott előre a megbeszélések során. A szovjet és az amerikai küldöttek, hírek szerint, a rendezési javaslatok tartalmát, s a megoldás formáját igyekeznek kidolgozni.

Sorozatos bombázás

● Kairó (MENA, Reuter)
Az egyiptomi tüzérség szombaton egy órán át tüzelte a Szuézi-csatorna déli szektorában létesített izraeli állásokra — közölte Kairóban egy egyiptomi szóvivő.

Két órával később több izraeli repülőgép támadást kísérelt meg az ugyanebben a térségben elhelyezett egyiptomi állások ellen. Az EAK légharító ütegei azonban a betolakodókat elűzték.

● Tel Aviv (Reuter, AP)
Izraeli légi kötelékek szombaton délután is támadták a Szuézi-csatorna térségében az egyiptomi állásokat. Szeptember eleje óta szinte menetrendszerűen megismétlődnek a bombázások a csatorna déli részén. Egyelőre sem izraeli, sem egyiptomi részről nem közöltek részleteket az újabb izraeli légitámadásról.

Városfejlesztés és szakirodalmi információ

Manapság nagyarányú erőfeszítések történnek a vidéki ipari elmaradottságának felszámolására. Egy-egy országrész arculata az ipartelepítések révén jelentősen változik. A regionális gazdaságfejlesztés társadalmunk életében mélyreható változásokat kezdeményez. A számában és minőségében növekvő vidéki értelmiség termelő és kutató munkájának egyik fontos előfeltétele a szakirodalmi ellátás megjavítása. Jelenleg a szakkönyvtári ellátottság nyomoztalan aránytalan a vidék rovására. Az országos (központi) szakkönyvtárak a fővárosban működnek, s a nem országos jellegű műszaki szakkönyvtárak közül is Budapesten működnek a leggazdagabbak. A fővárosban élő szakemberek a szakirodalmat helyben, idővesztés nélkül igénybe vehetik, a vidékiek pedig sokszor a legalapvetőbb, leggyakrabban használt művekhez is csak nehezen tudnak hozzájutni. A könyvtárközi kölcsönzés nem hidalhatja át a legfontosabb szakirodalom hiányát.

Az új, vidéki ipari létesítmények szükségletei, és a régebbiek korszerűsítési vállalkozásai minden ipari (műszaki) jellegű intézményben szakkönyvtár létesítését követelik. Akár a szakirodalmi információigény oldaláról, akár a műszaki szakirodalmi ellátás koncepciója oldaláról nézzük: e fejlődési tendencia helyes és erősítő. Az úgynevezett helyi jellegű szakkönyvtárak — az üzemek, kutatóintézetek belső használatra szánt könyvtárai — gyűjtését és egész működését a fenntartó intézmény szükségletei határozzák meg. Teljességre azonban még egy viszonylag szűk szakterület keretétől sem tőrekedhetnek, inkább arra, hogy a vállalat munkájában közvetlenül használható — pl. valamely időszakos termelési, vagy fejlesztési probléma megoldását elősegítő — irodalmat idejében megszerezzék, az éppen szükséges dokumentumot az üzem érdekelt szakemberéhez eljuttassák.

Az országos jellegű és a tudományági szakkönyvtárak állománya kiterjedtebb, intézményük jellege nyilvános, gyűjteményük és apparátusuk mérete lehetővé teszi, hogy a szakirodalommal és a szakirodalmi tájékoztatással való ellátás terén egyaránt az eleve meg nem határozott, potenciális igények kielégítésére is felkészüljenek, ily módon a hazai műszaki fejlesztés gyakorlati megoldásai előtt járjanak. A konkrét, időszaki szükségleteket, az egyes országrészek sajátos igényeit is felmérik, figyelembe vehetik, de az a fő törekvésük, hogy a profiljuk szerinti szakterület irodalmi természetű rendszeres és lehető teljességű begyűjtését, dokumentálását — más könyvtárakkal való kooperációs együttműködésben — oldják meg.

A vidéki műszaki szakember szakirodalmi információ iránti igényeivel e két fő információ bázishoz fordulhat.

Ha azonban valamely szakprobléma behatóbb vizsgálata érdekében bővebb irodalomra van szüksége, vagy ha több szakterületet érintő komplex témával foglalkozik (egyre több az ilyen esetek száma), a megfelelő nagyobb, a közelben levő tudományos könyvtárhoz kell fordulnia. Mivel a szakmák és a tudományok egyre inkább interdiszciplinárisan fejlődnek, a rokontudományok összefüggéseit egyre több esetben az általános tudományos könyvtár állománya tudja megvilágítani.

A vidéken dolgozó szakemberek szakirodalmi ellátásának megjavítása érdekében — összhangban a regionális fejlesztéssel — a vidéki egyetemi könyvtárak állományát és tájékoztatói szolgáltatásait oly módon kell fejleszteni, hogy a könyvtárak fokozatosan alkalmassá váljanak a regionális könyvtári-tájékoztatói funkciók betöltésére. A regionális funkció keretében a kijelölt, illetve fokozatosan kijelölendő könyvtárak (a miskolci műszaki egyetemi, a

debreceni, a szegedi, a pécsi tudományegyetemi — későbbiekben: a győri műszaki főiskola) megoldandó feladata: bibliográfiai áttekintés nyújtása a régióban működő szakemberek számára az egyetemen oktatott tudományterületekre, valamint az éppen a régió szakproblémáiból fakadó egyetemi kutatásokhoz szükséges szakirodalomra kiterjedően; a referenz-szolgálat bővítése a már kialakult, illetve fejlesztendő kézikönyv-, folyóirat- és könyvészeti állományra támaszkodva; a szakirodalmi szükségletek kielégítése a saját állományra építve, illetve közvetítve az országos szakkönyvtárak szolgáltatásait; együttműködés kialakítása a régióban jelentkező szakirodalmi szükségletek kooperációval történő kielégítése érdekében.

A jelen fejlődési szakaszban egyébként is folyamatban van az egyetemi könyvtárak tevékenységének az országos szakirodalmi ellátási koncepcióba illesztése a tudományos és szakkönyvtárak gyűjtőköréről, valamint a szakirodalom beszerzésében való együttműködésükről kidolgozott művelődésügyi miniszteri utasítás alapján. Az egyetemi könyvtárak tájékoztatói szakterületek fejlesztésének indokai: a tervszerűen gyűjtött állományban rejlő hatalmas információ potenciál, tájékoztatói feladatok ellátására alkalmas szakembereik, üzemszerűen működő szervezeteik, s végül is a tény, hogy a tudományfejlődésben előtérbe nyúl az interdisciplinaritás, a tudományok differenciálódásával egyidőben végbemenő integrálódási folyamat. Az egyetemi könyvtárak állományát az egyetemi oktatás feladataiból következően követi a tudományfejlődés említett irányát, olyan információ potenciált rejt tehát magában, amelynek kihasználása nem korlátozható az egyetemekre, hanem országos hasznosításukat tudománypolitikai, tudomány szervezési, műszaki fejlesztési és gazdaságossági szempontok sürgetik.

A vidéken dolgozó szakemberek szakirodalmi ellátása javításának, a szakkönyvtári szervezet fejlesztésének igénye egyes országrészenként bizonyos időközönként felveti területi (városi) műszaki könyvtárak létesítésének gondolatát. A műszaki könyvtári fejlesztési koncepciók alakításában közben többoldalú vizsgálatok egyértelműen megállapították, hogy az egyes vidéki városokban területi műszaki könyvtárakat nem célszerű létrehozni. Ilyen könyvtárak létesítéséhez olyan összegekre, helyiség- és egyéb